

функціонального визначення, розмежування повноважень і контролю за виконанням рішень. покликані. Таким чином, підвищення ефективності управлінської праці, яка покликана забезпечувати збір, систематизацію, передачу й обробку інформації, розробку або підготовку команд по управлінню всіма бізнес-процесами й реалізацію підготовлених рішень, є однією з найбільш актуальних задач, вирішення якої забезпечує стійке положення підприємства на ринку й динамічний її розвиток.

Література

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: Підручник / Андрушків Б. М., Кузьмін О. Є. – Львів: Світ, 1995. – 296 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление / Научн. ред. Евенко Л. И. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
3. Армстронг М. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем: Учебное пособие / Пер. с англ. Серой О. Ю. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 518 с.
4. Бендерский О. Г. Реструктуризация общественного производства. – Д.: Наука и образование, 1998. – 56 с.
5. Бескен Тесса, Фрезе Эрих, Тойфсен Людвиг. Реструктуризация предприятий: направления, цели, средства // Проблемы теории и практики управления. – 1996. – № 4. – С. 116 – 121.
6. Бир С. Мозг фирмы / Пер. с англ. – М.: Радио и связь, 1993. – 416 с.
7. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: Учебник. – М.: Гаргардика, 1998. – 528 с.
8. Грейсон Дж. Американский менеджмент на пороге XXI века / Дж. Грейсон, К. О'Делл / Пер. с англ.; автор. предисл. Б. З. Мильнер. – М.: Экономика, 1991. – 319 с.
9. Лиухто К. Влияние размера, возраста и отраслевой принадлежности предприятий на его эффективность // Вопросы экономики. – 2000. – № 1. – С. 120 – 135.
10. Мескон М. Х. и др. Основы менеджмента: Учебник / Мескон М. Х. Альберт М., Хедоури Ф. Общ. ред. и вступ. ст. Л. И. Евенко, Пер. с англ. М. А. Майорова и др. – М.: Дело, 1998. – 704 с.
11. Мильнер Б. З. Теория организации. Курс лекций: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 336 с.
12. Муравьев А., Савулькин Л. Корпоративное управление и его влияние на поведение приватизированных предприятий // Вопросы экономики. – 1998. – № 7. – С. 110 – 119.
13. Обер-Крие Дж. Управление предприятием / Пер. с фр. Ф. Р. Окунева, А. П. Сизова. – М.: Бизнес-Информ, 1998. – 256 с.
14. Попов А. В. Теория и организация американского менеджмента. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 152 с.
15. Радыгин А., Архипов С. Собственность, корпоративные конфликты и эффективность // Вопросы экономики. – 2000. – № 11. – С. 114 – 134.

Надійшла 15.09.2009

УДК 658.7

І. О. БОНДАРЄВА, Н. О. СЕЛЕЗНЬОВА

Донецький національний технічний університет

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ МАТЕРІАЛЬНОГО ПОТОКУ ПІДПРИЄМСТВА

Систематизовано показники оцінки матеріального потоку промислового підприємства. На основі аналізу та узагальнення результатів існуючих на сьогодні наукових досліджень у галузі оцінки матеріального потоку сформовано найбільш прийнятну систему факторів оцінки матеріального потоку підприємства, яка складається з чотирьох груп: фактори ефективності використання ресурсів, фактори оцінки рівня запасів, фактори оцінки рівня сервісу та фактори оцінки руху матеріального потоку. Остання група факторів є найменш проробленою та представляє найбільший інтерес для ефективного управління як матеріальним потоком, так і підприємством в цілому.

Systematized evaluation of material flow indicators of industrial enterprises. Based on the analysis and synthesis of existing results to date research in the field of assessment of material flow formed the most suitable system of evaluation factors material flows of the company, which consists of four groups: factors of resource efficiency, factors of assessment inventories, factors of assessment services and factors of motion estimation material flow. The latter group of factors is the least accomplished and of greatest interest for the effective management of both material flow and production in general.

Ключові слова: матеріального потоку, фактори, оцінка, показники.

Ефективне господарювання промислових підприємств сьогодні визначається їх можливістю адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища. Особлива роль за таких умов відводиться раціональному та ефективному просуванню, розподілу та використанню матеріального потоку. Це пов'язано з тим, що надлишок сировини призводить до значних витрат на її зберігання, а нестача – до простоїв

виробництва. Тому для прийняття дійових рішень з організації руху матеріального потоку на підприємстві необхідно, перш за все, визначитися з факторами оцінки матеріального потоку та показниками, що їх характеризують.

Дослідженням факторів оцінки матеріального потоку займалися багато науковців, серед яких особливо слід відмітити праці Белова Л. Б., Гаджинського А. М., Гордона М. П., Крикавського С. В., Ніколайчука В. Є., Окландера М. Р., Танькова К. М., Тридіда О. М. Так, Белов Л. Б., Гаджинський А. М. та Гордон М. П. матеріальні потоки в межах кожної логістичної підсистеми оцінюють 4-ма групами логістичних показників: структурними показниками, показниками продуктивності логістичної підсистеми, показниками економічності та показниками якості. Ніколайчук В. Є. пропонує характеризувати матеріальні потоки кількісними та якісними показниками, основними серед яких відокремлює напруженість та потужність. Крім всього вищеперерахованого матеріальні потоки характеризують номенклатурою продукції, початковими, проміжними та кінцевими пунктами, наявністю та величиною запасів, способом переміщення. Однак бачимо, що більшість підходів розглядають матеріальні потоки не в часовому інтервалі, а у визначений момент часу, коли вони утворюють матеріальні запаси.

Метою статті є систематизація факторів оцінки матеріального потоку промислових підприємств та формування показників та критеріїв оцінки руху матеріального потоку.

На підставі аналізу та узагальнення результатів існуючих на сьогодні наукових досліджень у галузі факторів оцінки матеріального потоку [1 – 8] запропоновано найбільш прийнятну, на нашу думку, систему факторів оцінки матеріального потоку підприємства (рис. 1), яка складається з чотирьох груп компонентів: фактори ефективності використання ресурсів, фактори оцінки рівня запасів, фактори оцінки рівня сервісу та фактори оцінки руху (формування) матеріального потоку. Кожна наведена група факторів характеризується кількома показниками.

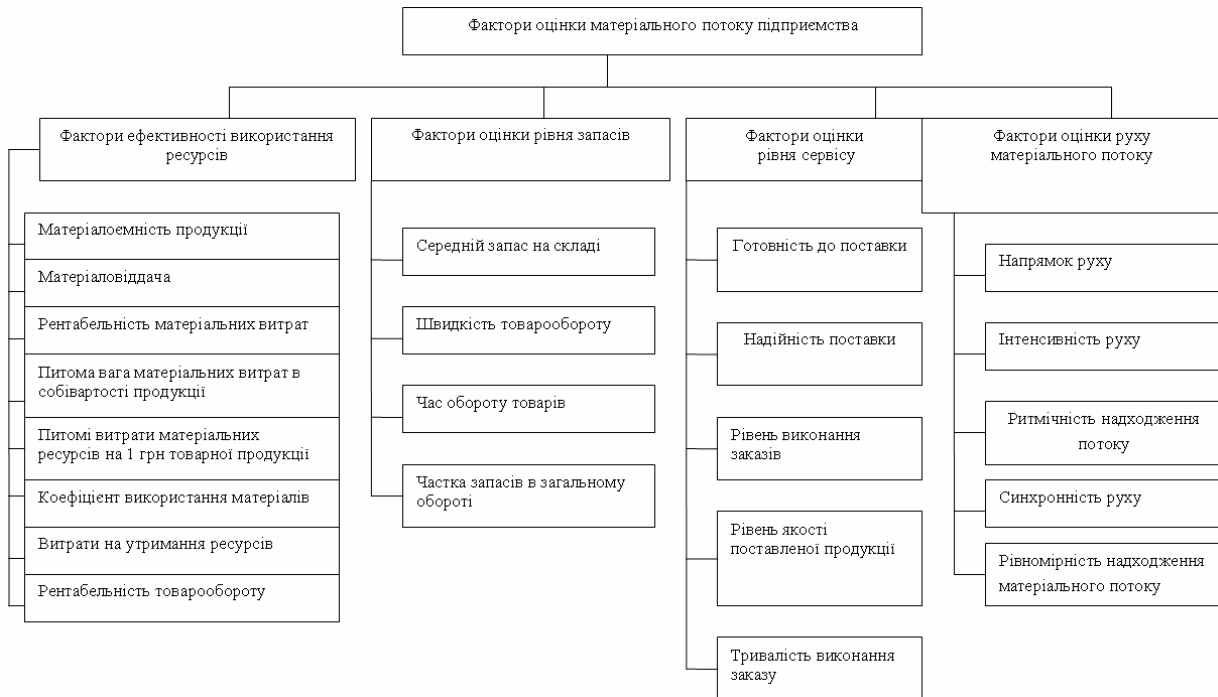

Рис. 1. Фактори оцінки матеріального потоку підприємств

Серед відокремлених груп факторів найбільший інтерес представляють фактори оцінки руху матеріального потоку. Ефективність роботи будь-якого промислового підприємства залежить від правильної організації руху матеріального потоку від постачальника сировини до замовника готової продукції. Дослідження саме динамізму просування матеріального потоку надасть можливість визначитися з «вузькими» місцями як в організації руху матеріального потоку, так і самого підприємства, а саме: трудовою та технологічною дисципліною, організацією обслуговування і забезпечення робочих місць, складським та міжопераційним пролежуваннями сировини, напівфабрикатів та готової продукції.

Матеріальні потоки можуть перебувати у двох протилежних станах: динамічному та статичному. Коли матеріальні потоки розглядаються у визначений момент часу, вони утворюють матеріальні запаси. Загальновідомо, що матеріальний потік – це, перш за все, матеріальні ресурси, незавершене будівництво та готова продукція, що знаходяться в стані руху і по відношенню до яких застосовуються логістичні операції, пов'язані з фізичним переміщенням у просторі та часі. Тому, аналізуючи формування, просування та розподіл матеріального потоку на промисловому підприємстві необхідно більше уваги приділяти саме факторам руху, дослідження яких дасть можливість оптимізувати технологічні процеси виробництва,

матеріально-технічного постачання, транспортування та збуту продукції, проектування виробничих та складських приміщень. Нами запропоновано проводити оцінку динаміки матеріального потоку за допомогою 6-ти груп факторів: напрямку руху, інтенсивність пересування матеріального потоку, ритмічність надходження, синхронність руху, рівномірність надходження та активність використання, характеристика яких наведена в табл. 1. Для кожної групи факторів розроблені показники та критерії їх оцінювання, що надасть можливість виходячи з отриманого значення того чи іншого показника робити висновки про якість організації руху матеріального потоку, ефективність роботи підприємства та наявність недоліків у використанні ресурсів. Так, наприклад, визначивши значення коефіцієнта корисного руху можна зробити висновок про наявність пролежування матеріалів, сировини, напівфабрикатів на певній стадії виробництва; за значенням коефіцієнта ритмічності можна судити про наявність відставань у запланованому обсязі виробництва у певний проміжок часу; а значення коефіцієнта синхронності руху надасть інформацію про розмір продуктивності роботи за усіма операціями технологічного процесу.

Таблиця 1

Показники оцінки руху матеріального потоку

№ п/п	Фактор оцінки руху матеріального потоку	Показник, що його характеризує	Розрахункова формула (умовні позначення)	Критерій
1	Напрямок руху	Вектор руху матеріального потоку	$\Delta PMP_i = PMP_i - PMP_{i-1}$, де PMP_i – розмір матеріального потоку, що надходить на поточну операцію, т; PMP_{i-1} – розмір матеріального потоку, що надходить з попередньої операції, т.	Знак «+» – рух матеріального потоку в напрямку від постачальника до замовника; а знак «-» – рух зворотного матеріального потоку
2	Інтенсивність руху	Інтенсивність надходження	$V_n = \frac{O3C}{t_{\Pi}}$, де $O3C$ – обсяг замовлення сировини, т; t_{Π} – тривалість поставки, год	$I_{V_n} > 1$
		Інтенсивність пересування між стадіями	$V_{\Pi} = \frac{P3_i}{t_{BЦ_i}}$, де $P3_i$ – розмір замовлення i -го цеху, т; $t_{BЦ_i}$ – тривалість виробничого циклу i -го виробництва, год	$I_{V_{\Pi}} = I_{V_{\Pi+1}} > 1$
		Загальна інтенсивність руху	$V_3 = \frac{P3\Gamma_i}{t_{B_i}}$, де $P3\Gamma_i$ – розмір замовлення на виготовлення готової продукції i -го виду, т; t_{B_i} – тривалість виробничого циклу, год	$I_{V_3} > 1$
		Коефіцієнт корисного руху	$K_{KP} = \frac{T_n}{T_{\Phi}}$, де T_n – норма часу на виготовлення готового виробу, год; T_{Φ} – фактичні витрати часу на виготовлення готового виробу, год	$K_{KP} \rightarrow 1$
		Інтенсивність руху	$N = \frac{O3}{t_H}$, де $O3$ – обсяг замовлення сировини або готової продукції, т; t_H – час надходження на певну ділянку виробництва, год	$I_N > 1$

№ п/п	Фактор оцінки руху матеріального потоку	Показник, що його характеризує	Розрахункова формула (умовні позначення)	Критерій
3	Ритмічність надходження матеріального потоку	Ритм надходження	$R_H = \frac{t_{H_i}}{PMI_i},$ де t_{H_i} - тривалість надходження матеріального потоку на i -ту операцію, год; PMI_i – розмір матеріального потоку, що поступає на i -ту операцію, т	$K_R \rightarrow 1$
		Коефіцієнт ритмічності	$K_R = \frac{PMI_\phi - PMI_{HII}}{PMI_{III}},$ де PMI_ϕ - розмір матеріального потоку, що надходить за певний проміжок часу фактично, т; PMI_{HII} - розмір матеріального потоку, що надходить поза планом, т; PMI_{III} – розмір матеріального потоку, що повинен надходити за планом за певний проміжок часу, т	
4	Синхронність руху	Коефіцієнт синхронності руху	$K_S = \frac{V_i}{V_3},$ де V_i – швидкість надходження матеріального потоку на i -ту операцію, т/год; V_3 – загальна швидкість руху матеріального потоку, т/год	$K_S \rightarrow 1$
		Коефіцієнт пропорційності	$K_{II} = \frac{PMI_i^\phi}{W_i},$ де PMI_i^ϕ - розмір матеріального потоку, що надходить за певний проміжок часу фактично на i -ту дільницю, т; W_i – переробна спроможність i -тої дільниці, т.	$K_{II} \rightarrow 1$
5	Рівномірність надходження	Коефіцієнт рівномірності надходження	$K_P = \sqrt{\frac{\sum (MPI_i - \overline{MPI})^2}{n \cdot \overline{MPI}}},$ де MPI_i – розмір матеріального потоку, що надходить на i -ту операцію, т; \overline{MPI} – середній розмір матеріального потоку під час виготовлення певного виду продукції, т; n – кількість матеріальних потоків.	$K_P \leq 0,15$
6	Активність використання	Коефіцієнт активності використання	$K_{AB} = \frac{PMI_B}{PMI_{BX}},$ де PMI_B – розмір матеріального потоку, що використовується у виробництві готової продукції за певний період часу, т; PMI_{BX} – розмір вхідного матеріального потоку за певний період часу, т	$K_{AB} \rightarrow 1$

Підводячи підсумок можна зазначити, що сформована нами система показників оцінки матеріального потоку підприємства та відокремлення факторів оцінки руху матеріального потоку є достатньо об'єктивною та економічно обгрунтованою. Запропоновані показники оцінки руху матеріального

потоків можуть використовуватись для ефективного планування матеріально-технічного постачання, виробничого процесу та збуту готової продукції. Значення того чи іншого показника може вказати на «вузькі» місця в логістичній системі «постачання – виробництво – збут» та можливі варіанти їх подолання. У той же час виявлення та усунення «вузьких» місць за допомогою запропонованих показників оцінки руху матеріального потоку надасть можливість оптимізувати рух матеріального потоку в логістичному ланцюзі промислових підприємств.

Література

1. Белов Л. Б. Использование системы сбалансированных показателей для оценки эффективности логистики снабжения // Логистика и управление цепями поставок. – 2004. – № 4 – 5.
2. Гаджинский А. М. Логистика: Учебник для высших и средних специальных учебных заведений. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ИВЦ «Маркетинг», 2002. – 408 с.
3. Гордон М. П. Функции и развитие логистики в сфере товарообращения // РИСК. – 1993. – № 1. – С. 38 – 44.
4. Крикавський С. В. Логістика для економістів: Підручник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 448 с.
5. Николайчук В. Е., Кузнецов В. Г. Теория и практика управления материальными потоками (логистическая концепция). Монография. – Донецк: КИГИС, 1999. – 413 с.
6. Окландер М. А. Контуры экономической логистики. – К.: Наукова думка, 2000. – 176 с.
7. Таньков К. М., Тридід О. М., Колодизева Т. О. Виробнича логістика: Навчальний посібник. – 2-ге вид., пер. – Х.: ІНЖЕК, 2006. – 352 с.

Надійшла 17.10.2009

УДК 657.471

Г. В. БУЛАТ

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ІННОВАЦІЇ У ЗАЛУЧЕННІ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто джерела фінансування оборотних активів підприємства. Зроблено висновки про їх оптимізацію в умовах інтеграції українських підприємств у міжнародний економічний простір. Відображено вплив процесів глобалізації на розвиток українських підприємств.

The sources of financing of circulating assets of enterprise are considered in the article. Conclusions are done about their optimization in the conditions of integration of the Ukrainian enterprises in international economic space. Influencing of processes of globalization on development of the Ukrainian enterprises is represented.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, інновації, міжнародний економічний простір, підприємство, фінансування, оборотні активи.

Постановка проблеми. Глобалізація, яка передбачає що, «політична, соціальна, економічна діяльність стає всесвітньою за своїми наслідками» (Д. Гелд), на даний час є надзвичайно актуальною та популярною темою для обговорення серед науковців, аналітиків та практиків. Останні світові наукові напрацювання свідчать як про прихильність до явища глобалізації, так і про деяку обережність до нього, і навіть негативізм. Проте бути глобалізації чи ні — вже навіть не запитання: вона є, буде і на даному етапі її неможливо зупинити. Тому основними завданнями для українських владних структур, науковців, та підприємців будуть такі: з'ясувати, що несе глобалізація, зокрема для українських підприємств, як скористатися вигодами від глобалізації і уникнути можливих втрат, яка формула успішного підприємства майбутнього; і як українським підприємствам реалізувати її на практиці.

Стрімкий розвиток новітніх технологій, безперешкодний обмін досвідом та інформацією, Internet, сучасне програмне забезпечення – все це складові глобалізації. Проте, як зазначає американський письменник, аналітик, трикратний лауреат Пуліцерівської премії Томас Фрідман, глобалізація певним чином [1] «вирівняла ігровий майданчик»: компанії-гравці тепер мають рівний доступ до вищевказаних складників, а отже – рівні можливості. Саме той, хто першим впровадить інновацію, виграє і втримається на плаву, а решту це просто розчавить.

Щоб підприємство вижило за таких умов, йому необхідно використовувати новітні технології. Використання новітніх технологій повинно стосуватися усіх напрямків діяльності підприємства: маркетингу, фінансів, обліку тощо.

Однією з головних проблем розвитку вітчизняних підприємств є оптимізація їхнього фінансування, що обумовлено рядом об'єктивних чинників:

- 1) трансформаційні процеси в економіці держави обмежують можливості підприємств у вирішенні